

Kako namerava EU do leta 2050 razviti krožno gospodarstvo?

Recikliranje je pomemben del krožnega gospodarstva

Kaj je akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo? S kakšnimi dodatnimi ukrepi hočejo evropski poslanci zmanjšati količino odpadkov in zagotoviti bolj trajnostne izdelke?

Če bomo nadaljevali s sedanjim tempom izkoriščanja virov, bomo leta 2050 [potrebovali tri Zemlje](#). Ker viri niso neskončni in ker se soočamo s [podnebnimi izzivi](#), se moramo do leta 2050 razviti od družbe, ki deluje po principu "vzemi-izdelaj-zavrzi" v ogljično nevtralno, okoljsko trajnostno, nestrupeno in popolnoma krožno gospodarstvo.

Kriza, s katero se trenutno spopadamo, je poudarila šibkosti v dobavnih in vrednostnih verigah, ki so hudo prizadele mala in srednja podjetja in industrijo. Krožno gospodarstvo bo zmanjšalo izpuste CO2 in hkrati spodbudilo gospodarsko rast in prispevalo k ustvarjanju priložnosti za

delo.

Več o tem, kaj je krožno gospodarstvo in kakšne priložnosti prinaša.

Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo

Evropska komisija je v skladu z ciljem EU, da s pomočjo [zelenega evropskega dogovora](#) do leta [2050 postane podnebno nevtralna](#), marca 2022 predstavil prvi sveženj ukrepov za pospešitev prehoda v krožno gospodarstvo, kot je bilo napovedano v [akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo](#). Predlogi vključujejo podporo trajnostnim izdelkom, opolnomočenje potrošnikov za zeleni prehod, revizija predpisov o gradbenih materialih in strategija o trajnostnem tekstilu.

Novembra 2022 je Komisija predlagala [nove evropske predpise o embalaži](#). Ti vključujejo predloge za izboljšave oblikovanja embalaže, denimo jasno označevanje, da bi spodbudili ponovno uporabo in reciklažo. Predlog prav tako poziva k prehodu na biološko, biorazgradljivo plastiko, ki jo je mogoče kompostirati.

[Parlament je 9. 2021 februarja pozval](#) k strožjim predpisom glede reciklaže in postavljanju zavezujočih ciljev za leto 2030 glede uporabe in porabe materialov.

Oktobra 2022 je Parlament odobril [revizijo predpisov o obstojnih organskih onesnaževalih \(POPs\)](#), ki je namenjena zmanjšanju količine nevarnih kemikalij v odpadkih in proizvodnih procesih. Novi predpisi bodo vpeljali strožje omejitve, prepovedali določene kemikalije in preprečevali, da bi se obstojna onesnaževala nabirala v snoveh pri reciklaži.

Podpora trajnostnim proizvodom

Za spodbujanje oblikovanja trga EU za trajnostne, podnebno nevtralne izdelke, ki učinkovito izkoriščajo vire, Komisija predlaga, naj se [direktiva o okoljsko primernih zasnovi](#) uporablja tudi za izdelke, ki niso povezani z energetiko, in uvedbo digitalnih potnih listov za izdelke, katerih namen je zbrati vse podatke vzdolž življenjskega cikla izdelka.

Poslanci podpirajo tudi pobude za boj proti načrtovanemu zastaranju, [za bolj trajne izdelke in boljše možnosti popravila](#), ter krepitev pravic potrošnikov z uvedbo "pravice do popravila". Vztrajajo, da imajo potrošniki pravico biti ustrezno seznanjeni z vplivom na okolje, ki ga imajo izdelki in storitve, ki ji kupujejo, in pozivajo Komisijo k oblikovanju predlogov za boj proti "greenwashingu" - lažnem komuniciranju odgovornosti do okolja.

Ključni sektorji naj bodo krožni

Krožnost in trajnostnost morata biti vgrajeni v vse dele vrednostne verige, da bi lahko dosegli popolnoma krožno gospodarstvo: od zasnove do izdelave in potrošnikovega ravnanja. Akcijski načrt Evropske komisije predvideva sedem ključnih področij: plastiko; tekstil; elektronske odpadke; hrano, vodo in hranila; embalažo; baterije in vozila; zgradbe in gradbeništvo.

Plastika

Evropski poslanci so podprli Evropsko strategijo za plastiko v krožnem gospodarstvu, ki bi odpravila nastajanje [mikroplastike](#).

Več o strategiji EU za zmanjševanje količine plastičnih odpadkov

Tekstil

Za proizvodnjo [tekstila](#) je potrebnih veliko surovin in vode, reciklira pa se ga manj kot en odstotek.

[Namen strategije EU za trajnosten in krožni tekstil](#), ki jo je Komisija predstavila marca 2020, je do leta 2020 zagotoviti, da bodo tekstilni izdelki na evropskem trgu trajni in jih bo mogoče reciklirati ter da bodo v kar največji meri narejeni iz recikliranih vlaken in brez nevarnih snovi.

Evropski poslanci hočejo tudi nove ukrepe proti izgubi mikrovlaken in strožje standarde glede uporabe vode.

Več o tem, kako proizvodnja tekstila in tekstilni odpadki vplivajo na okolje

Elektronika

Opadki elektronske opreme in električnih naprav so najhitreje rastoči tip odpadkov v EU in manj kot 40 odstotkov se jih reciklira. Evropski poslanci se zavzemajo, naj EU spodbuja ponovno uporabo in možnosti popravil in s tem daljšo življenjsko dobo izdelkov.

Oglejte si infografiko s podatki o e-odpadkih

Hrana, voda in hranilne snovi

Približno 20 odstotkov vse proizvedene hrane v EU je izgubljene ali zavržene. Evropski poslanci

pozivajo, naj se do leta 2030 zmanjša količina odpadne hrane za polovico - v skladu s strategijo [od vil do vilic](#).

Embalaža

V EU je vedno več odpadne embalaže. V povprečju je v letu 2021 vsaka oseba v EU proizvedla 189 kilogramov odpadne embalaže. EU želi [revidirati predpise o embalaži in odpadni embalaži](#), da bi zmanjšala količino odpadkov in izboljšala situacijo.

Baterije in vozila

Evropski poslanci so potrdili nove predpise, po katerih bosta morala imeti proizvodnja in materiali vseh [baterij](#) na trgu EU nizek ogljični odtis in spoštovati človekove pravice ter socialne in okoljske standarde.

[Več o novih evropskih predpisih za bolj trajnostne in etične baterije.](#)

Gradnja in zgradbe

Gradnja povzroča več kot [35 odstotkov vseh odpadkov v EU](#). Komisija je napovedala posodobitev uredbe o gradbenih proizvodih in s tem predpisov, ki so v veljavi od leta 2011. Evropski poslanci se zavzemajo za daljšo življenjsko dobo zgradb, za uvedbo ciljev zmanjšanja ogljičnega odtisa ter za minimalne zahteve glede učinkovitosti virov in porabe energije.

Upravljanje z odpadki

EU proizvede več kot 2,5 milijarde ton odpadkov letno, večino od tega v gospodinjstvih. Evropski poslanci pozivajo države EU k povečanju visokokakovostnega recikliranja, odmiku od odlaganja odpadkov na odlagališčih kot najbolj običajne prakse, minimiziranju sežiga odpadkov in zmanšanju količine nevarnih kemikalij med odpadki.

[Več o ravnanju z odpadki v EU: infografika](#)

Več

[Poročilo o novem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo \(odbor za okolje, osnutek\)](#)

[Kratki vodnik: Trajnostna potrošnja in proizvodnja](#)

[Infografika o krožnem gospodarstvu \(Služba EP za raziskave, v angleščini\)](#)

[Zakonodajni vozni red: Krožno gospodarstvo](#)

[Dosje postopka](#)

[Krožno gospodarstvo \(Evropska komisija\)](#)

[Vpliv plastike in mikroplastike na okolje \(Služba EP za raziskave, oktober 2020, v angleščini\)](#)

[Intervju s poročevalcem za krožno gospodarstvo Janom Huitemo \(Renew, Nizozemska\)](#)